Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2 Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 Sil., mesečna naročnina 5 Šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XVIII. Celovec, petek, 4. januar 1963 Štev. 1 (1076)

V novem letu nas čakajo velike naloge

V zadnji številki preteklega leta je v uvodniku, ki obravnava bilanco ob koncu leta, po omembi velikih manifestacij naše življenjske volje tiskarski škrat izpustil naslednjo ugotovitev: Še posebno ponosno pa lahko beležimo v tej zvezi življenjsko izpoved naše srednješolske mladine ob peti obletnici bujno razvijajoče se slovenske gimnazije, ki je s tem šolskim letom z 8. razredom postala kompletna.

Človek bi ob teh mogočnih izpovedih naše življenjske volje pričakoval enako ali še večjo izpoved slovenske samozavesti v našem vsakdanjem narodnem delu in prizadevanju. Tu pa moramo brez olepšavanja kritično ugotoviti, da je bilo vse naše kulturno in politično gibanje v izvajanju izpovedanih načel skoro brez življenja in udarnosti. To ne velja le na področju tipičnega krajevnega kulturno-prosvetnega delovanja, katerega stagnacije ne morejo zakriti še tako mogočne velike proslave, marveč zlasti tudi na področju šolstva.

V tem pa so že nakazane naše bistvene naloge v novem letu. Velja slej ko prej, da bo obstal le tisti, ki bo imel mladino. To velja še prav posebno za narod! Mladino pa bomo ohranili ljudstvu le, če bomo skrbeli za njeno pravilno vzgojo v materinščini ter v duhu pravih vrednot, h katerim brez dvoma spada tudi narodnost, ker vsak narod pomeni svojstveno obogatitev človeštva. Zato mora vsa naša skrb veljati vzgoji mladine, to je šolstvu. Ponovno smo že ugotovili, da trenutna šolska ureditev nikakor ni zadovoljiva, vendar se zavedajmo, da bo naša najbolj učinkovita borba za spremembo te šolske ureditve naše nenehno prizadevanje, da bo sleherni slovensko govoreči otrok prijavljen k dvojezičnemu pouku in dejansko deležen pouka v materinščini. V času, ko z uresničevanjem nove šolske reforme začenjajo v državi — kakor je dejal prosvetni minister dr. Drimmel — vzgajati rod za leto 2000, koroški Slovenci ne smemo stati ob strani, marveč moramo tudi mi posvetiti vse svoje sile bodoči generaciji, da bo močno zasidrana v svoji biti kos nalogam novega časa. Zato moramo skrbeti, da bo tudi manjšinski šolski zakon prilagojen modernemu času in ne bo ovira marveč pospeševalna sila v razvoju nove družbe, ki stremi za vsesplošno integracijo in koeksistenco. Zlasti moramo skrbeti, da bomo dobili v smislu določil državne pogodbe tudi svojo posebno šolsko oblast, ki nikakor ni uresničena le z enim ali tudi dvema uradnikoma, marveč mora biti v smislu novega zakona o šolskem nadzorstvu prav tako kolektivno organizirana kot pri večinskem narodu.

Vsa ta naša borba za pravilno šolo pa mora biti nujno trdno povezana z vsem našim ostalim kulturnim in gospodarskim življenjem. Priboriti moramo našemu jeziku priznanje tudi v uradih in v javnosti. Že dolgo je od tega, ko smo povedali vladi svoje stališče k osnutku zakona o uporabi slovenskega jezika pred uradi in ji posredovali tudi seznam dvojezičnih krajevnih imen; ker vprašanji še vedno nista rešeni, bo tudi v novem letu potrebno tozadevno prizadevanje pri novi vladi. Pri tem se strinjamo z deželnim glavarjem Tirolske, ki je dejal v svoji novoletni poslanici, da ni razumeti, zakaj bi manjšinskih vprašanj v nekaterih demokratičnih državah ne bilo mogoče zadovoljivo rešiti, ko so v številnih primerih lahko našle znosno rešitev.

Toda napačno bi bilo videti le ozke nacionalne naloge, čeprav so za nas življenjske važnosti; kot lojalni in zavestni državljani bomo tudi v novem letu spremljali vse dogajanje v državi. Tu bomo že spomladi pozvani, da volimo predsednika države in bomo v poznanju velikega pomena zlasti te funkcije odgovorno sodelovali z vsemi demokratičnimi silami v državi za izvolitev osebnosti, ki bo jamčila ohranitev demokratičnega ustroja v državi. Za jesen pa so predvidene volitve v Delavsko zbornico Koroške. Tudi tu ne bomo smeli stati ob strani, če nočemo biti le pohabljen narod brez najmočnejše gibalne sile — delavca.

Tako vključeni v splošno družbeno dogajanje v državi bomo morali zavzeti v tem letu tudi jasno stališče do vprašanj, ki so v ospredju naše državne politike, do Evropske gospodarske skupnosti in do nevtralnosti. Zlasti naš kmečki človek se mora zavedati, da bo s kakršnokoli vključitvijo naše države v EGS mogel obstati le tisti, ki bo sposoben prilagoditi svoje gospodarstvo novim potrebam širšega trga.

To so brez dvoma velika vprašanja in velike naloge, ki nas čakajo v tem letu. Zmogli jih bomo le, če bomo vsi brez razlike političnega in svetovnonazornega gledanja v skupnem naporu zgrabili za delo in ne bomo pustili razdirati nikomur enotnosti, ki je bila skovana v skupnem prizadevanju za uresničitev naših narodnih pravic, katerih vsebino slej ko prej predstavlja skupna Spomenica koroških Slovencev.

Ob tej akcijski enotnosti pa bomo jasno skrbeli za čim večjo aktivnost in strnjenost lastnih kulturnih in gospodarskih organizacij. To velja zlasti za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem, katere občni zbor v tem letu mora biti mogočna manifestacija konsolidacije idej in ciljev ter demonstracija strumne organizacije vseh naših ljudi iz Zilje, Roža in Podjune za dosego enakopravnosti našega ljudstva in za mirno sožitje v deželi.

Dr. Franci Zwitter

Državniki na pragu novega leta:

Za popuščanje mednarodne napetosti in za enakopravnost med narodi

Kakor vsako leto so tudi topot ob vstopu v leto 1963 poglavarji držav in vodstva narodnih in mednarodnih političnih združenj objavili svoje tradicionalne poslanice z oceno državnega in mednarodnega razvoja v letu 1962 na eni in s stališčem do perečih notranje- in zunanjepolitičnih vprašanj v letu 1963 na drugi strani. Razumljivo je, da je v zapletenosti mednarodnih dogajanj v preteklem letu in v raznolikosti natranjepolitičnih problemov vsebina teh poslanic zelo pestra in zelo različna. Vendar odseva iz njih splošna želja po zmanjšanju mednarodne napetosti in po prizadevanjih za zagotovitev enakopravnosti ljudi, narodov in držav na gospodarskem in socialnem področju.

Zvezni predsednik dr. Adolf Schärf se je v svoji novoletni poslanici avstrijskemu prebivalstvu, ki jo je imel po avstrijski televiziji, v bistvu zadržal pri notranjepolitičnih vprašanjih, pri čemer je poudaril, »da sta enotnost in sodelovanje najvažnejši osnovi državne politike«. V svoji poslanici je naglasil, da s tem ne misli le na sodelovanje med političnimi partnerji, ampak tudi na razumevanje med Avstrijci in Avstrijkami različnih starosti. »Mladina ne pozna iz svojega pogleda donavske monarhije in prve republike« je dejal predsednik dr. Schärf, »ona ni prenašala materialne in moralne bede, ki so ji bili izpostavljeni njeni očetje in stari očetje. Ta telesna in duševna stiska ji je ostala k sreči prihranjena. Mladi možje in žene v Avstriji lahko stopajo smotrno in polni zaupanja po poti v bodočnost, ne da bi jih na tej poti težili osebni spomini na temno preteklost. Toda sam mladostni pogum in brezskrbna odločnost na težki poti ne vodita k cilju. Izkušnje in razsodnost se morajo združiti z viharnim stremljenjem naprej, ker le tako je mogoče preprečiti ponovitev prejšnjih napak.«

Predsednik ZDA Kennedy je svojo poplanico in novoletne želje povezal s spominom na stoletnico podpisa proklamacije, s katero je hotel napraviti predsednik Lincoln 1. januarja 1863 konec suženjstva v ZDA. **Kennedy je pozval vse državnike in oblasti ZDA, da brez izjeme uresničijo veliki cilj enakopravnosti vsakega Amerikanca, neglede na pleme, veroizpoved, polt in narodnostno poreklo. Kljub velikim napredkom na poti popolne enakopravnosti ta cilj še ni dosežen in je še vedno „ena velikih neizpolnjenih nalog ameriške demokracije" je dejal predsednik Kennedy.**

Sovjetski premier Hruščev se je v svoji novoletni poslanici ponovno zavzel za ustvaritev trdnejših in zanesljivejših osnov za trajno mirno koeksistenco in pri tem dejal, da je nujno potrebo takih osnov znova pokazala kriza okoli Kube. Hruščev se je tudi ponovno zavzel za ukinitev vseh jedrskih poizkusov s 1. januarjem, vendar se je ob tej priložnosti izognil vprašanju nadziranja te ukinitve. **V svojem novoletnem intervjuju z britanskim Daily Expressom pa je Hruščev podčrtal tudi veliki pomen malih držav v prizadevanjih za zagotovitev trajnega miru v svetu.**

Generalni sekretar OZN U Tant je dejal, da je glavna značilnost leta 1962 pomembno popuščanje mednarodne napetosti. Združeni narodi so znova potrdili svojo koristnost, kar se je zlasti videlo v času kubanske krize. Kar se tiče leta 1963 je **U Tant izrazil željo, da bi mednarodna skupnost z še večjimi napori delala za gospodarski in socialni razvoj človštva. Tak razvoj bo prispeval k popuščanju napetosti v svetu in bo služil stvari miru.**

Pedsednik FLR Jugoslavije Josip Broz Tito je uvodoma svoje poslanice jugoslovanskim narodom naglasil, da je v boju za mir in miroljubno mednarodno sodelovanje politika Jugoslavije skupaj z neangažiranimi državami in drugimi miroljubnimi silami v svetu v preteklem letu prišla zlasti v OZN do polnega izraza, vsled česar se je še bolj dvignil njen ugled v svetu. **„Naša zunanja politika", je dejal predsednik Tito, „mora biti v skladu z načeli miroljubne aktivne koeksistence, z načeli miroljubnega sodelovanja z vsemi državami, neglede na razlike v družbenih sistemih. V boju za mir je potrebno še bolj vsklajevati naše akcije s akcijami neangažiranih držav in še bolj razširjati naše vsestransko sodelovanje s temi državami.** V svoji zunanji politiki moramo še naprej krepiti in razširjati sodelovanje s socialističnimi državami, s Sovjetsko zvezo in drugimi ter se izogibati vsega, kar bi lahko oviralo pravilne odnose z njimi. Menimo, da je v današnjem času politika sile, politika urejanja mednarodnih problemov s silo ali z oboroženim obračunavanjem med družbenimi sistemi najreakcionarnejše pojmovanje, pa naj si pride s katerekoli strani.

Italijanski socialistični poslanci za zaščito narodnostnih manjšin

V italijanski poslanski zbornici so koncem decembra socialistični poslanci predložili zakonski predlog za „integriranje kazenske zaščite etničnih in verskih manjšin." Veljavna zakonodaja v Italiji namreč ignorira primere žalitve nekatoliških veroizpovedi, primere hujskanja k plemenski mržnji ter primere propagande in poveličevanja rasizma.

V poročilu k zakonskemu predlogu je rečeno, da je bližnja preteklost pokazala potrebo, da se določbe kazenskega zakonika, ki zadevajo etnične in verske manjšine, prilagodijo novi demokratični stvarnosti dežele. Gre namreč za to, da se odpravi obstoječa diskriminacija, ki sodno preganja samo žalitve katoliške veroizpovedi, medtem ko ignorira primere žalitev nekatoliških veroizpovedi. V poročilu pa socialistični poslanci tudi zahtevajo, da parlament čimprej odobri zakon proti genocidu, ki vključuje sodno preganjanje primerov hujskanja k plemenski mržnji ter primerov rasistične propagande in poveličevanja rasizma.

Kako potrebno je uzakonjenje zaščite narodnostnih skupin v Italiji, sledi tudi iz poteka nedavne deželne konference socialistične mladine v Vidmu, ki se je zelo obširno bavila s položajem slovenske manjšine v Italiji in z vprašanjem odnosa delavskih strank do narodnostnih manjšin. Tudi na tej konferenci je bilo ugotovljeno, da slovenska manjšina, ki živi v Italiji, še ni deležna vseh pravic, ki izhajajo iz italijanske ustave. Zato je treba slovensko manjšino podpreti v vseh njenih zahtevah. Politika delavskih strank do manjšine nikakor ne sme biti stvar taktike, temveč rezultat načelnih stališč.

V soboto, dne 19. januarja 1963 spet tradicionalni

Slovenski ples

v veliki dvorani in stranskih prostorih celovške Delavske zbornice.

Sodelujejo:
- **Veliki plesni orkester Kranj s pevcema Marjano Deržaj in Ninom Robičem,**
- **Pevski in plesni solisti ljubljanske Opere,**
- **Godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak" in**
- **Ansambel ljudske godbe.**

Vstopnice so v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni Slovenske prosvetne zveze v Celovcu in v knjigarni „Naša knjiga", Celovec, Wulfengasse.

Spet oboroženi spopadi v Katangi

Iz Elisabethvilla, glavnega mesta Katange, sporočajo o ostrih spopadih med žandarmerijo secionista Čombeja in silami OZN. Tik pred novim letom in ob novem letu je spet prišlo do srditih bojev z oboroženimi akcijami. Prvotna sporočila iz Elisabethvilla so bila precej protislovna.

Elisabethville so čete OZN obkolile in kontrolirajo vse dohode v mesto in izhode iz mesta. Predstavnik OZN je sporočil, da je Čombe zapustil Elisabethville, na sedežu OZN pa z veliko pozornostjo spremljajo dogajajnja v Katangi. Na sedežu OZN so opozorili, da je zadnji čas, da sile OZN obdrže pobudo in da nadaljujejo akcijo predvsem zato, da bi vzpostavile red in zavzele ključne položaje v vsej Katangi. Britanska vlada je naročila svojemu predstavniku v OZN, naj pri U Tantu vztraja, da se sprejme Čombejeva ponudba za razgovore, kjer bi se sporazumeli o pravični razdelitvi dohodkov med Katango in centralno vlado. Prej pa bi bilo treba po mnenju britanske vlade, prekiniti sovražnosti.

Po najnovejših vesteh je Čombe izjavil, da je pripravljen priti na pogajanja v Elisabethville, zahteval pa je, da se mu zajamči popolna svoboda gibanja. Sprejeli bi ga konzuli Zruženih držav Amerike, Belgije in Velike Britanije.

Med tem pa so trajali boji v Katangi dalje, čeprav je U Tant še na Silvestrovo zvečer ponovil svoj ukaz o ukinitvi oboroženih spopadov. Nek indijski bataljon je prodiral na drugo največje mesto v Katangi, v rudniški center Jadotville. Čombe je imel še dan poprej v tem mestu sejo svojega kabineta, nato pa je odletel in z njim vlada v Kolwezi. Indijske čete so pri akciji naletele na močan katanganski odpor ter so imele več žrtev.

Občni zbor Zveze slovenskih zadrug v Celovcu:

Le v zadružni samopomoči bomo zadostili zahtevam časa

V petek preteklega tedna je bil v Celovcu občni zbor osrednje gospodarske organizacije koroških Slovencev, Zveze slovenskih zadrug v Celovcu. Na tem občnem zboru sta podala zvezina odbora, Upravni in Nadzorni odbor, obračun o svojem delu v zadnji poslovni dobi, nakar je občni zbor pregledal in potrdil računski zaključek za leto 1961.

Najbolj zanimivi del občnega zbora je bilo poročilo Upravnega odbora, ki ga je tolmačil poslevodeči podpredsednik dr. Mirt Zwitter. Poročilo je pokazalo, da slovensko zadružništvo na Koroškem z velikimi napori premaguje težke posledice nacističnega ropa nad njim in gospodarske zaostalosti južne Koroške, da pa kljub neenakim pogojem za razvijanje svoje dejavnosti služi v vedno večji meri koristim in potrebam zadružne samopomoči koroških Slovencev.

Naše kreditne zadruge lahko zadostijo vse sloje našega prebivalstva

Poslovno poročilo je pokazalo naraščanje poslovnega obsega predvsem v kreditnem zadružništvu. Če je bil v jem ugotovljen porast tako na področju hranilnih vlog in posojil kot tudi na področju poslovanja s tekočimi računi, potem to pomeni, da postaja naše kreditno zadružništvo faktor, ki se ga ne držijo le kmetje, temveč se ga z vedno večjim zaupanjem oprijemajo tudi obrtniki, trgovi in delavci po mestih in na podeželju. Ta razvoj v našem zadružništvu je odraz naravnega razvoja med našim prebivalstvom, kjer se število delavcev in obrtnikov veča, število kmečkih ljudi pa pada.

Napredek na področju kreditnega zadružništva pospešuje zlasti težnja vedno večjega števila hranilnic in posojilnic, da uvedejo dnevno poslovanje, da postanejo po telefonu povezane s poslovnim svetom in da modernizirajo svoje poslovne prostore. Nič manj pomembno kot dnevno poslovanje pa so za sodobne poslovne kroge uvedba tekočih računov in poslovanje s čeki po naših hranilnicah in posojilnicah ter — kot novost od 1. januarja 1963 — poslovanje potom prenakazil takorekoč z vsemi denarnimi zavodi v Evropi.

Vsem tem modernim oblikam kreditnega zadružništva pa se mora prej ali slej pridružiti še dovoljenje za menjavo tujih valut po naših hranilnicah in posojilnicah. Tudi tu pristojni krogi in oblasti ne smejo postopati z dvojnimi merami. Kjer ima nemški denarni zavod dovoljeno zamenjavo tujih valut, jo mora imeti tudi slovenska hranilnica in posojilnica!

Kmečko blagovno zadružništvo ima še vedno težke pogoje za razvoj

Na področjih izrazitega kmečkega zadružništva, v kmečkem blagovnem zadružništvu, po živinorejskih zadrugah in na področju zadružne predelave lesa razvoj v zadnjem obdobju ni bil tako živahen kot v kreditnem zadružništvu. Vzrok počasnejšemu in težjemu razvoju so nedvomno posledice dolgoletnega zapostavljanja kmetijstva na južnem Koroškem. Te posledice se ne kažejo le v gospodarski zaostalosti vasi, marveč tudi v še mnogo bolj usodni zaostalosti kmetov in soseščin. Če je navzlic temu v 17 blagovnih poslovalnicah promet v zadnjem obdobju spet narasel, potem obstoj teh poslovalnic in kmečkih gospodarskih zadrug ni le upravičen, marveč je potreben kot je potrebno zadružno skladišče, ki ga Zveza slovenskih zadrug zdaj gradi v Celovcu med Rožansko cesto in Rožansko železnico. Enako potrebna je bila tudi koncentracija poslovanja v zadružni predelavi lesa. To se mora sedaj, ko je skoncentrirana na enem mestu, še razširiti ter ekstremno modernizirati in mehanizirati.

Vse bolj pomemben faktor našega zadružništva postaja neposredna udeležba na koroškem turizmu potom zadružnega hotela „Korotan". Burni tempo razvoja na tem področju vendar ne dovoljuje, da bi hotel zaostajal v občih prizadevanjih za stalno zboljšavanje komforta in za večanje kapacitete, ki je predpogoj racionalnosti v vsakem hotelskem obratu, ki presega dimenzije družinskega obrata. Taisti predpogoj tudi zahteva, da je sezona napolnjenega hotela kolikor mogoče dolga, da traja vsaj pet mesecev.

Odločilni faktor: človek in njegova izobraženost!

Podano poročilo o razvoju naše zadružne samopomoči ni le pokazalo, da postaja zadružna dejavnost vse pomembnejši steber našega gospodarstva, pokazalo je tudi, da je bilo v to delo vloženih obilo naporov. Kakor v „zadružnem vrhu", v Upravnem in Izvršnem odboru, tako je bilo tudi po odborih včlanjenih zadrug, zlasti pa s strani zadružnih poslovodij in uslužbencev, opravljenega veliko nesebičnega, navzunaj nevidnega in zato nehvaležnega, a toliko pomembnejšega podrobnega dela v prid naše gospodarske rasti in dohajanja razvoja, ki gre pred nami jadrno svojo pot.

Ob poslušanju poročila in pri analizi njegove vsebine se zdi, da imamo koroški Slovenci v danih pogojih izvrsten in predan zadružni kader in da v tem kadru naraščaj ne obeta nič manj, kot so ustvarili naši očetje v zadnjih 90 letih, odkar je nastala šentjakobska posojilnica kot prva avstrijska kmečka kreditna zadruga. Čas, v katerem živimo, je vendar trd, hiter in neizprosen ter zahteva stalno pomlajevanje in stalno zadružno vzgojo. Da bomo prestali sedanjo težko preizkušnjo tehnične revolucije na vasi brez večjih izgub, je poleg sedanje predanosti kadra po zadrugah in vnjihovi zvezi potrebno, da se

- **po eni strani vsi, kmetje, obrtniki in delavci z še večjo vnemo kot doslej oklenemo svojih zadrug in da jih krepimo številčno in materialno;**
- **po drugi strani pa je potrebno, da posvetimo zadružni vzgoji — splošni in specialni — v vseh možnih oblikah več pozornosti, kot smo je posvetili doslej.**

Nenaravna smrt je gospodarila ob božičnih praznikih

Dnevi veselja pred dnevi praznikov in ob praznikih izkazujejo zelo tragično bilanco hudih dogodkov po vsem svetu. Listi poročajo, da je v teh dneh nad 1000 oseb zgubilo življenje. Največ smrtnih žrtev, kakor je bilo brati, je zahteval pomnoženi motorizirani promet ob praznikih. Samo v Združenih državah Amerike je nenaravne smrti umrlo 800 oseb. V Italiji je 31 oseb izdihnilo na cestah, v Angliji pa 84. Na Japonskem je 42 ribičev na morju prišlo ob življenje. Dve družini v New Yorku sta zgubili ob požaru 6 otrok. V Manhattanu je poblaznel človek ubil troje ljudi kar na cesti. V Meksiki je trčil tovornjak z dvema avtobusoma in posledica: 11 mrtvih in 25 poškodovanih ljudi. Na nekem brodu pri Pakistanu je pri trčenju zgubilo življenje 9 ljudi.

V bližini Laternsa na Predarlskem je kombibus strmoglavil z devetimi smučarji in vozačem v kakih 200 metrov globok prepad. Kakor na veliko čudo, je pri tej nesreči dohitela smrt le eno osebo. Usodnejša je bila nesreča na cesti med Welsom in Lambachom na Zgornjem Avstrijskem. Avtomobil, ki ga je vodil 19-letni šofer je spodrsnil na poledeneli cesti in treščil v drevo ob cesti. Vozač in neko 19-letno dekle sta bila hudo poškodovana, drugo 19-letno dekle in nek 18-letni fant pa sta bila na mestu mrtva.

Napredek ruskega gospodarstva

Na zasedanju Vrhovnega sovjeta v Moskvi, ki ga sestavlja skupno 1443 članov Sveta narodnosti in Zveznega sveta je podpredsednik vlade med drugim poročal, da se je industrijska bruto-proizvodnja v letih 1959 do 1962 povečala za 45 odstotkov, to je za 45 odstotkov več, kot predvideva sedemletni načrt, ki velja do leta 1966. V teh štirih letih je v Sovjetski zvezi začelo poslovati 3700 novih industrijskih obratov.

V gospodarskem načrtu za leto 1963 so predvidene nove investicije predvsem za razvoj kmetijstva, kemične, elektronske in energetske industrije. Računajo, da bo letos proizvodnja jekla znašala 80 milijonov ton, proizvodnja premoga pa 522 milijonov ton. Za kmetijstvo predvidevajo, da se bo za 10 odstotkov povečala proizvodnja mesa, za 208 odstotkov pa proizvodnja mlečnih izdelkov. Narasla bo tudi proizvodnja predmetov široke potrošnje. Letos bodo izdelali med drugim 900 tisoč hladilnikov in 2 milijona 200 tisoč pralnih strojev. Znatno se bo povečala pomoč nerazvitim državam in sicer za 24 odstotkov. Trgovinska izmenjava z zahodnimi državami se bo okrepila, zlasti s Francijo, Italijo, Finsko in Dansko.

Proračun velike države Sovjetske zveze izkazuje za letošnje leto ogromno vsoto 87,6 milijarde rublov dohodkov in 86,1 milijarde izdatkov. Proračun izdatkov obrambnega ministrstva prikazuje nad 13 milijard rublov, to je za 500 milijonov več kot prejšnje leto. To je največja vsota, kar jih je bilo doslej določenih v te namene. Za znanstvena raziskavanja, h čemer spadajo tudi vesoljski poleti, je predviden izdatek 4,7 milijarde rublov, se pravi, še enkrat toliko kot prejšnje leto.

Skrb za izobrazbo na Švedskem

Na Švedskem vedo, kaj pomeni izobrazba, zato je tudi znano, da imajo tam zelo napredno šolstvo. Kljub razvitemu šolstvu nameravajo že letos uvesti nov učni sistem na vseh področjih obveznega šolstva. Preosnova, ki jo hočejo izvesti, je bila preizkušena na nekaterih šolskih okoliših na spoznanjih od leta 1949. Novi šolski zakon predvideva devetletno obvezno osnovno šolo ter bo moral vsak Šved absolvirati osnovno šolo in nižjo srednjo šolo. Preosnova šolstva bo prilagojena modernemu času s še ustreznejšim sistemom.

Teža šolskega programa švedskih šol je na praktičnosti in to začenši že s prvim razredom osnovne šole. V šolo pride švedski otrok s sedmim letom, tako je vsaj doslej, jo obiskuje sedem let, torej do štirinajstega leta starosti. Že sedanji učni sistem zahteva posebno specializacijo ali pa nadaljevanje šolanja. Kar se tiče srednjih šol, se te lahko začnejo že po četrtem razredu osnovne šole. Po osnovni šoli, oziroma nižji srednji šoli, je na razpolago zelo veliko tehničnih in poklicnih šol. Tudi posamezna večja podjetja ustanavljajo poklicne šole, da bi na njih usposobila čim večje število visoko kvalificiranih delovnih moči. Novi učni sistem bo predpisal vsaj eno leto obvezne, povsem strokovne šole za vse šoloobvezne otroke.

Za mladino med 15. in 18. letom obstoja več vrst strokovnih šol za usposobljenje vključitve v industrijsko proizvodnjo, v trgovino in v gospodinjstvo. V te šole se vpisujejo tudi fantje in dekleta, ki imajo že nekaj praktičnega znanja, pa bi se radi izpopolnili ali v mehaniki, elektrotehniki, mizarstvu, kmetijstvu in drugih poklicih.

Toda ne le za mladino, za katero je razumljivo, da se mora z znanjem usposobiti za življenjsko borbo, temveč tudi za starejše ljudi, ki želijo izpopolniti svoje znanje, je na Švedskem na razpolago na stotine šol. To niso le šole, temveč pravi zavodi, ki omogočajo zanimancem, da se posebno v zimskem času izobražujejo v različno dolgih učnih tečajih.

Švedska ima štiri univerze, ena je v Uppsali, ki je najstarejša, ustanovljena leta 1477. Nadalje imajo univerzo v Lundu, ki je stara skoraj 300 let, ostali univerzi pa sta v Goeteborgu in Stockholmu.

Kapitalne družbe in inozemski kapital v avstrijskem gospodarstvu

9

III. Banke in zavarovalnice

1. Banke

Avstrijska narodna banka kot izdajatelj bankovcev republike Avstrije je od leta 1955 akcijska družba s 150 milijoni šilingov akcijskega kapitala. Polovica akcijskega kapitala pripada republiki, drugo polovico pa si delijo Zvezna zbornica obrtnega gospodarstva, Avstrijska sindikalna zveza, Socialistična založba, Centralna hranilnica konzumnih zadrug, Zadružna centralna banka, Zavarovalnica avstrijskih zveznih dežel, Združenje avstrijskih industrialcev, bančna hiša Schoeller & Co ter druge manj pomembne ustanove.

Največji kreditni banki sta Creditanstalt Bankverein s 500 milijoni šilingov osnovnega kapitala in Länderbank z 250 milijoni šilingov. Obe banki sta bili skupno s Credit-Institutom (50 milijonov šilingov osnovnega kapitala) leta 1946 podružabljeni. Na podlagi zakona od 18. 12. 1956 pa je bilo od Creditanstalt in Länderbank praktično 40% akcijskega kapitala prodanega avstrijskim državljanom, vendar z omejitvijo, da na občnih zborih teh dveh zavodov nimajo glasovalne pravice. Da bi akcije ne menjale lastnikov in da bi se ne nakopičile pri nekaterih osebah, sta bila stvorjena dva sindikata, od katerih se eden naslanja na Avstrijsko ljudsko stranko, drugi pa na Socialistično stranko Avstrije, brez katerih privoljenja je prodaja 9,2% akcij teh bank prepovedana. Celotni osnovni kapital Creditansalt in Länderbank je sedaj razdeljen tako, da ga poseduje republika 60%, 30,8% ga je na borzi prosto razpoložljivega, 9,2% pa je vezanega na omenjena dva sindikata. Credit-Institut pa je slej ko prej stoodstotno v rokah republike.

Creditanstalt je do leta 1952 imela večino akcij od Bank für Tirol und Vorarlberg, od Bank für Kärnten in od Bank für Oberösterreich und Salzburg. Ko so leta 1952 te banke povečale svoj kapital in pridobile novih delničarjev, je padla udeležba Creditanstalt na teh bankah pod 30%. Leta 1960 je od Bank für Kärnten kupila Bayrische Hypotheken- und Wechselbank za milijon šilingov akcij. S tem je postal ta nemški zavod na Bank für Kärnten udeležen z 10%.

Po osnovnem kapitalu spada med najmočnejše banke v Avstriji tudi Arbeiterbank AG, na kateri sta vsaka po 50% udeleženi Zveza avstrijskih sindikatov in GÖC-Großeinkaufsgesellschaft Österr. Consumvereine. V sklop velikih avstrijskih bank spadata tudi še Girozentrale der österr. Sparkassen AG in Genossenschaftliche Zentralbank AG. Akcije prve posedujejo mestne in deželne hranilnice, akcije druge pa si delijo avstrijske kmetijske zadruge in njihove zveze.

Te banke so združene v Österr. Kontrollbank AG, katere akcije si delijo Creditanstalt (31,5%), Länderbank (25,25%), Credit-Institut (17,5%) in drugi pomembni bančni zavodi. Österr. Kontrollbank AG je torej posebne vrste denarni zavod. Takih specializiranih zavodov v obliki kapitalnih družb pa obstoja še več. Tak zavod je tudi Österr. Investitionskredit AG, od katere ima eno tretjino akcij Kontrollbank, drugi dve tretjini pa 78 delničarjev, med katerimi prevladujejo banke in industrijska podjetja. Podobne specialne naloge so pridržane tudi Öster. Komunalkredit AG zur Aufschließung von Industriegelände. Na njej so poleg teh podružabljenih bank udeležene vse pomembnejše banke. Prav »posebno« nalogo pa si je zadala Österr. Industriekredit AG, ki je last Avstrijske narodne banke, vendar ne dela nič drugega kot da upravlja svoje udeležbe. Posebne naloge in sicer naloge delnega kreditiranja opravljajo tudi še druge banke, med njimi AVA Ges. m. b. H., Autofina Ges. m. b. H., Wag- Ges. m. b. H. in nekatere druge, ki stojijo pod vplivom podružabljenih bank.

Poleg navedenih obstoja v Avstriji še vrsta bank v obliki kapitalnih družb, ki pa so ali le lokalnega pomena ali pa je obseg njihovega poslovanja manj pomemben.

2. Zavarovalnice

Od 20 akcijskih družb s področja zavarovalništva je 10 takih, kjer prevladuje inozemski vpliv; od šest največjih (Erste Allgemeine, Bundesländer, Wiener Allianz, Anglo-Elementar, Interunfall in Donau) jih je pet pod inozemskim vplivom. Le šest akcijskih družb s področja zavarovalništva je pod avstrijskim vplivom, dočim je 69,2% akcijskega kapitala zavarovalnic neposredno v inozemskih rokah. Če pa vzamemo večinsko udeležbo na zavarovalnicah, ki so akcijske družbe, za osnovo analize, potem spoznamo, da inozemski kapital obvlada 85% akcijskega kapitala avstrijskih zavarovalnic in da je v celoti v avstrijskih rokah le 10,6% tega kapitala.

Nekoliko drugače se nam pokaže razmerje v zavarovalništvu, če ga analiziramo po dohodkih zavarovalnic. Od inozemstva kontrolirane zavarovalnice in podružnice inozemskih zavarovalnic v Avstriji, ki so akcijske družbe, so leta 1960 imele okroglo 1,4 milijarde šilingov ali 54,8% zasluženih premij, avstrijske zavarovalniške družbe pa 1,1 milijarde šilingov ali 42,5%. Tako močnega inozemskega vpliva v zavarovalništvu po drugih državah ne najdemo zlahka.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Kapla ob Dravi

Zadnji dnevi pravkar minulega leta so bili pri nas v znamenju težkega, vendar zelo prisrčnega slovesa: po 53-letnem delovanju med nami se je poslavljal naš mežnar in organist Štefan Pippan, ki se je preselil k svojim otrokom v Celovec.

Ime Štefana Pippana je tesno povezano z vsem dogajanjem pri nas. Pot, ki je jo dnevno hodil med nami, je dolga dobrih petdeset let in je bila pestra, kot je pester in bogat na dogodkih ta del naše zgodovine. Dve svetovni vojni in plebiscitna doba, vmes pa leta, ko je tudi v naših vaseh slavilo orgije narodno sovraštvo. Saj je bil prav Štefan Pippan tisti, ki je pred štiridesetimi leti spremljal dekana Limpla na usodni poti, na kateri so bili proti njima oddani zločinski streli, sproženi od roke, ki jo je vodilo narodno sovraštvo.

Štefan Pippan za nas namreč ni bil le mežnar in organist, marveč tudi požrtvovalen narodni delavec. Veliko časa in sil je v desetletjih svojega delovanja med nami žrtvoval zlasti za prosvetno delo. Več generacij pevcev in tamburašev je šlo skozi njegovo šolo in je v veliki meri njegova zasluga, da se je uspešno razvijalo najprej naše izobraževalno društvo in pozneje Slovensko prosvetno društvo »Štefan Singer«. Zato je razumljivo, če so se ob slovesu zbrali prav njegovi najožji sodelavci — naši kapelški pevci, da so ob podpori pevskih tovarišev iz bližnjega Št. Janža prepevali na prisrčni poslovilni slavnosti, ki jo je svojemu dolgoletnemu sodelavcu priredil naš župnik Kanauf.

V pesmi in govoru so bile povedane prisrčne besede zahvale in slovesa, povezane z najboljšimi šeljami za bodočnost. Pridružujemo se jim in tudi tem potom želimo našemu Štefanu Pippanu res prijeten življenjski večer z zagotovilom, da se ga bomo tukaj v Kapli spominjali vedno s hvaležnostjo za vse, kar je sam in z družino delal in žrtvoval za nas v teh dobrih petdesetih letih.

Branča vas pri Bilčovsu

Zadnji tedni minulega leta so bili za našo vas bolj žalostni kot veseli. V našem listu smo že poročali, da se je na Dunaju smrtno ponesrečil naš vaščan Ferdinand Boštijančič. Komaj teden po tem tragičnem dogodku pa je preminula Ana Straus, roj. Mikula, bivša posestnica Bovatove kmetije v Branči vasi. Kmalu nato pa nas je zopet presenetila žalostna novica. Daljši mučni naduhi je podlegel Miha Miškulnik, p. d. stari Kržej. Njegova zibelka je tekla pri p. d. Putnarju v Kajžazah. Njegova rojstna hiša je slovela zaradi vzorne narodne zavesti in tudi Miha je bil mož kremenitega značaja. Za njega je bila dana beseda več, kakor pri marsikomu podpisano pismo. Nikdar in nikjer se ni sramoval priznati, da ga je rodila slovenska mati, zvestobo materini besedi je ohranil do groba. Razen tega je bil rajni dober sosed, ki je bil vedno pripravljen pomagati vsakemu, kadar koli in kjer koli je bilo potrebno. Mlad se je vključil v vrste tukajšnjih gasilcev, kjer je vzorno in požrtvovalno delal po geslu: čast stvarniku in pomoč bližnjemu! Kot aktivni gasilec je v dolgih letih pri večkratnih požarnih nesrečah, ne glede na osebno nevarnost, pogumno pripomogel k rešitvi dragocenega ljudskega premoženja v naši občini.

Kot gospodar je bil nadvse skrben in delaven. V ljubezni do domače zemlje se je na svojem posestvu veliko prizadeval, podedovano zemljo je ohranil, negoval in oskrboval. Vzorno je preživljal in vzgajal tudi svojo številno družino. Vzore, ki so mu jih njegovi starši položili v srce, je posredoval tudi svojim otrokom, namreč pravo vernost in narodno zavest. Slovenske knjige in časopisi so bili vir iz katerega je črpal znanje in napotila za svoje življenje, v tisku pa je našel tudi mnogo dobrega razvedrila. Navdušen prijatelj je bil tudi naših društvenih prireditev. Dokler je le mogel, jih je vedno rad obiskoval. Našo pesem je ljubil, bila mu je najlepše razvedrilo in uteha.

Velika množica žalnih gostov ga je teden pred prazniki spremila na njegovi zadnji poti. Zadnjo čast so mu izkazali tudi gasilci, zbor naših pevcev pa mu je v zahvalo in slovo zapel ob odprtem grobu žalostinke. Domači gospod župnik je v nagrobnem nagovoru izrekel besede priznanja pokojnikovim odličnim lastnostim. Srčno sožalje izrekamo vdovi, hčeram in sinovom ter ostalim sorodnikom.

Prosvetna prireditev v Št. Ilju, ki bo ostala v najlepšem spominu

„Godbeno pevska skupina Pavle Kernjak" je na koncertni prireditvi na Štefanovo v prosvetni dvorani v Št. Ilju poklonila številnim gostom lepo in plemenito prazniško darilo. Prireditev je bila odlična, na umetniški višini in pravzaprav nekaj novega v našem glasbenem gibanju na Koroškem. Poizkusili smo in uspelo je: petje kombinirano z godbo. Pri sporedu je sodelovalo 40 ljudi, med temi 25 mladincev šolarjev. Voditi in izvežbati takšen ansambel stavi samoumevno na zborovodjo velike zahteve, znanje in sposobnost. Da te vrline našega centralnega pevovodja Pavleta Kernjaka znova spet odlikujejo, je v polni meri izpričala višina in kvaliteta vseh 25 točk izbranega, bogatega in pestrega sporeda naše narodne in umetne glasbene kulture.

Zanimanje za prireditev je bilo veliko. Že pred začetkom so ljudje vseh starosti napolnili dvorano, mnogi pa so se še vrinili v dvorano, da je bila natlačena naše mehke domače glasbene kulture žejnega občinstva. Prireditev je spet pokazala razveseljivo dejstvo, da tudi čas golega materializma, tehniških iznajdb kina, radia in televizije ne izpodrine veselja do lepe umetnosti, ki jo posredujejo domači prosvetaši. Človek ne živi le ob kruhu . . ., duša in srce našega človeka se opaja tudi v globino segajoči umetnosti nedosegljivo lepe naše domače slovenske glasbe. Prav dobra pevska in instrumentalna umetnost dviga človeka iz vsakodnevnih tegob in skrbi k vzorom Lepote in Dobrote — in k narodni zavesti.

Tej globoki moralni globini je v polni meri ustregla koncertna prireditev „Godbeno pevske skupine Pavle Kernjak" imenovano nedeljo v Št. Ilju. Bogati, obširni pisanopestri spored je poslušalce navdušil. Čeprav je potek prireditve trajal precej dolgo, se ljudje niso naveličali in bi hoteli poslušati še in še lepoto, ki je valovila z odra v dvorano. Prekipevajočega odobravanja ni bilo ne konca ne kraja, le čudili so se ljudje, odkod je ansambel vzel toliko lepih motivov in jih tako dovršeno in skrbno pripravil.

Kritiko je z navdušenim pritrjevanjem izreklo občinstvo samo. Z največjim užitkom je vsrkavalo vase seve najbolj domače narodne melodije, zrasle po naših brdeh in dolinah, ki zajemajo bitje in žitje našega človeka. Čiste godalne točke šlagerjev so prav tako izpričale kvaliteto muzikantov in — kar ni treba posebej poudarjati — kakor vedno so vžgale tudi Avsenikove skladbe.

Ljudje so se razhajali s prireditve kakor iz svetišča hvaležni in zadovoljni z edino željo, da bi bili kmalu spet lahko deležni tako lepega in plemenitega užitka. Edinstveni uspeh koncerta je za ansambel plačilo in nagrada, hkrati pa pobuda, da bo z veseljem nadaljeval s to zvrstjo glasbene dejavnosti.

Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze

V teh dneh razpošilja Slovenska prosvetna zveza svoj knjižni dar, ki obsega:

1. **Koroški koledar za leto 1963**
2. **Halldor Kiljan Laxsness: Atomska postaja**
3. **Ivan Potrč: Srečanje**
4. **W. L. Shirer: Vzpon in propad tretjega rajha**
5. **Ing. Mitja Tavčar: Elektrika za domačo rabo**

Knjige so na razpolago pri krajevnih prosvetnih društvih, naročite jih pa lahko tudi v knjigarni „Naša knjiga" v Celovcu, Gasometergasse 10.

Koroški koledar je običajne velikosti, ostale štiri knjige pa so ličnega žepnega formata in predstavljajo lepo in dragoceno dopolnilo domače knjižne police.

Ne zamudite priložnosti in oskrbite si pravočasno navedeno kolekcijo knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze.

VABILO

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu bo uprizorilo v nedeljo, dne 6. januarja 1963, ob pol tretji uri popoldne in ob osmih zvečer v dvorani pri Miklavžu igro

VERONIKA DESENIŠKA

Vsebina igre je povzeta iz dobe srednjega veka, časa, ko so bili celjski grofje na višku svoje moči in slave ter so tudi na grmadah sežigali razne čarovnice. Igra je zelo zanimiva in nam vsaj delno predočuje življenje v tej davno minuli dobi.

Vabimo vse od blizu in daleč. *Odbor*

Seminar zborovskega petja

Slovenske prosvetne zveze v Celovcu

Kakor zadnja leta je Slovenska prosvetna zveza v Celovcu priredila tudi letos med prazniki štiridnevni seminar zborovskega petja. Seminarja se niso le udeležili zborovodje pevskih zborov Slovenskih prosvetnih društev, marveč tudi veliko število mladih pevk in pevcev, za katere je seminar pomenil prepotrebno osnovno izobrazbo na področju vokalne glasbe.

Seminar je vodil priznani glasbeni strokovnjak prof. Radovan Gobec, ravnatelj glasbene šole Kranj, Peter Lipar in skladatelj Blaž Arnič.

Seminar zborovskega petja Slovenske prosvetne zveze je bil prepotrebna šola za pevovodje in pevce. Istočasno pa je tudi omogočil, da so zbori in pevovodje lahko koordinirali svoje delo in predvidene nastope v letu 1963.

Borovlje

Vas Dole pri Borovljah bodo vključili v mestno področje Borovlje. V vasi, ki šteje 500 prebivalcev je 130 stanovanjskih hiš. Dole in Borovlje sta z zgradbami takorekoč že povezani med seboj. Mestni občinski svet je sklenil tudi preimenovanje poveznih poti z imeni: »8.-Mai-Straße«, »Josef-Ogris-Gasse«, »Georg-Lore-Straße«, »Robert-Koch-Gasse«, »Ignaz-Weghofer-Gasse« in Rauthweg«. S tem hočejo izkazati priznanje osebam, ki so si pridobile posebne zasluge za Borovlje.

V načrtu ima občina tudi postavitev novega občinskega uradnega poslopja. Doslej je uprava občine nastanjena skozi 60 let v prostorih, ki sedanjim zahtevam ne ustrezajo več. Pred šestdesetimi leti je štela boroveljska občina 470 hiš in okoli 4000 prebivalcev. Na podlagi predlanskega ljudskega štetja pa ugotavljajo 1137 hiš ter 5458 prebivalcev. Pred leti je bil samo en občinski urad, ki ga je vodil en sam tajnik. V zadnjih letih se je upravno področje občine zelo razširilo ter ima občina danes nameščenih 12 uslužbencev. Razen teh uslužbencev poslujejo v pomanjkljivih prostorih še referenti občinskega sveta. Na podbudo socialističnih občinskih odbornikov so sklenili gradnjo novega modernega uradnega poslopja. Prvi korak k uresničenju tega načrta je storjen z nakupom primernega gradbenega prostora.

Ivo Andrić 36

Travniška kronika

Vezir je umolknil. Kakor da je bilo to znamenje, so v divan skoraj pritekli številni dvorjani. Po praznem prostoru velike sobe so razgrnili rogožino in prinesli nekaj velikih košar, vreč iz kozje dlake in zamaščenih, črnih koštrunjih mehov. Vso to šaro so urno odvezali in odprli, vsebino pa začeli stresati na rogožino. Medtem so prinesli služabniki konzuloma limonado in nove čibuke.

Na rogožino so se začela usipati številna porezana človeška ušesa in nosovi, nepopisna gmota ubogega človeškega mesa, nasoljena in počrnela od sesirjene krvi. Skozi divan je zavela hladna in ogabna zatohlost. Iz košar in mehov so potegnili neke klobuke, pasove, nabojnače s kovinskim orlom, iz vreč pa rdeče in rumenkaste zastave, ozke, prepletene z zlatom, s podobo svetnika na sredi. Za tem so izpadle dve, tri ripede* in zamolklo udarile na tla. Nazadnje so prinesli še šop bodal, povezanih z ličjem.

To so bile trofeje zmage nad uporniško srbsko vojsko, „ki so jo organizirali in vodili Rusi."

Neki nevidnež v kotu je zagodel z globokim molilnim glasom: „Bog je blagoslovil islamsko orožje!" in vsi navzoči so odgovorili z nerazumljivim momljanjem.

Daville, ki si niti v sanjah ne bi mogel zamisliti takega prizora je začutil, kako se mu vzdiguje v želodcu, kako mu v ustih greni limonada in grozi, da bruhne skozi nos. Pozabil je na čibuk in gledal samo von Mittererja, kot bi pri njem iskal rešitve in pojasnila. Avstrijec je bil sam bled in prepaden, toda ker je bil že zdavnaj navajen podobnih presenečenj, je prvi našel besedo in voščil vezirju in bosenski vojski. Prizadevnost in skrb, da bi ne ostal za svojim tekmecem, sta premagala v Davillu strah in ogabnost in povedal je nekaj besed na čast zmagi, z željo za ponovni uspeh cesarskega orožja in mir v cesarstvu. Vse to je zblebetal z nekakšnim odrevenelim glasom. Zdelo se mu je, da jasno sliši vsako svojo besedo, kot bi bila tuja. Vse to so prevedli. Zdaj je vezir še enkrat povzel besedo. Zahvalil se je konzuloma za dobre želje in voščila; srečnega se počuti, je dejal, da ju vidi ob sebi v trenutku, ko globoko ganjen ogleduje orožje, ki so ga krivoprisežni Moskali sramotno pustili na bojišču.

Daville se je ojunačil in pogledal vezirja. Njegove oči so resnično bile živahne in so sijale v kotičkih kot kristali.

Isti globoki glas je spet povedal nekaj slovesnih, neumljivih besed.

Po divanu se je razlilo komaj slišno mrmranje. Sprejem je bil končan. Ko je Daville videl, da von Mitterer opazuje predmete na rogožini, se je še sam ojunačil in vrgel pogled na razložene trofeje. Mrtvi predmeti iz kože in kovine so bili dvakratno mrtvi in so ležali tam bedni in zapuščeni, kakor bi bili po stoletjih izkopani in razstavljeni na soncu. Nepopisna gmota porezanih ušes in nosov je mirno počivala, okrog nje je bila nasuta sol, od krvi črna kot prst in pomešana s plevami. Iz vsega je vel oster, mrzel in žalosten duh.

Daville je nekajkrat pogledal Mittererja in nato rogožino pred sabo, upajoč naskrivaj, da bo prizor pred njim zginil kot ostudna prikazen, toda oči so mu vsakokrat našle iste predmete, neverjetne, toda resnične in neizprosne v svoji negibnosti.

„Zbuditi se!" je brzelo skozi Davillove misli, „zbuditi se, otresti s sebe to moro, vzplavati na sonce, si pomencati oči in vzdihniti čistega zraka!" Ampak prebujenja ni, kajti ta nizkotna strahota je dno stvarnosti. Takšni so ti ljudje. To je njihovo življenje. Tako počno najboljši med njimi.

Daville je spet začutil, kako se mu dviga v želodcu in temni pred očmi. Vendar mu je uspelo, da se je vljudno poslovil in odšel s svojim spremstvom mirno domov, kjer je, namesto da bi sedel k obedu, legel v posteljo.

Naslednji dan sta se Daville in von Mitterer obiskala brez vprašanja, kdo je komu dolžan obisk; pozabila sta, koliko vode je že poteklo od njunega zadnjega srečanja. Kar planila sta si naproti, se lep čas rokovala in si molče gledala v oči kakor brodolomca. Von Mitterer je že bil poučen o vrednosti turške zmage in o poreklu trofej. Orožje so ugrabili neki srbski četi, zastave in vse drugo so pa nabrali pri navadnemu pokolu, ki so ga razkačeni in brezposelni vojaki uprizorili nad bosensko rajo nekje pri Zvorniku, med nekim cerkvenim praznovanjem.

Von Mitterer ni bil možak, ki bi se vdajal razglabljanju in ni bilo vredno še dalje govoriti z njim. Toda Davilla je mučil sprejem pri vezirju in nepretrgoma se je spraševal: Zakaj ta laž? Od kod ta odvečna, skoroda otročja podivjanost? Kaj pomeni njihov smeh in kaj jok? Kaj skriva

* Palica, na kateri je slika kakega svetnika in jo nosijo pri procesijah.

ŠPORTNI VESTNIK

Nogometne reprezentance leta, ki je za nami

Brazilija brez konkurence

V nogometni sezoni 1962 si je Brazilija daleč pred drugimi moštvi osvojila naslov najboljše enajstorice leta. V 12 tekmah je njeno reprezentančno moštvo doseglo 11 zmag in en neodločen rezultat, nikoli pa ni bilo poraženo. To je vsekakor bilanca, ki je vredna svetovnega prvaka. Drugo do peto mesto si delijo zastopstva Jugoslavije, Češkoslovaške, Madžarske in Sovjetske zveze, šesto mesto pa zavzema Čile pred Anglijo, Zahodno Nemčijo, Italijo in Argentino.

Lestvico so sestavila zastopstva svetovnega časopisja, ki so pri tem upoštevala število in seveda tudi kvaliteto nasprotnikov na nogometnih poljanah.

Kako so igrala zastopstva prvih petih držav?

BRAZILIJA je premagala Paragvaj 6:0 in 4:0, Češkoslovaško 0:0 in 3:1, Wales 3:1 in 3:1, Portugalsko 2:1 in 1:0, Mehiko 2:0, Čile 4:2, Španijo 2:1 in Anglijo 3:1.

Športno društvo Zahomec

PRIREDITEV SMUČARSKIH SKOKOV

z mednarodno udeležbo

na 60-metrski skakalnici Stanka Bloudka v Zakomcu **v nedeljo, dne 13. januarja ob 14. uri popoldne.**

JUGOSLAVIJA je igrala proti Vzhodni Nemčiji 3:1 in 2:2, Zahodni Nemčiji 1:0 in 2:3, Sovjetski zvezi 0:2, Češkoslovaški 1:3, Čile 0:1, Urugvaju 3:1, Etiopiji 5:2, Madžarski 1:0, Kolumbiji 5:0 in Belgiji 3:2.

ČEŠKOSLOVAŠKA je premagala Urugvaj 3:1, Španijo 1:0, Madžarsko 1:0, Jugoslavijo 3:1, Avstrijo 6:0 in Poljsko 2:1; podlegla pa je proti Švedski z 1:3, Braziliji 0:0 in 1:3, Mehiki 1:3 in Vzhodni Nemčiji 1:2.

MADŽARSKA je igrala proti Urugvaju 1:1, Turčiji 2:1, Angliji 2:1, Bolgariji 6:1, Argentini 0:0, Češkoslovaški 0:1, Avstriji 2:1 in 2:0, Poljski 2:0, Jugoslaviji 0:1, Walesu 3:1 in Franciji 3:2.

SOVJETSKA ZVEZA je igrala proti Luksemburgu 3:1, Švedski 2:0, Urugvaju 5:0 in 2:1, Vzhodni Nemčiji 2:1, Jugoslaviji 2:0, Kolumbiji 4:4, Čile 1:2 in proti Maroku 3:1.

Po statističnih podatkih je bilo avstrijsko zastopstvo uvrščeno na 22. mesto. Avstrija je dosegla naslednje rezultate: Egipt 0:1, Anglija 1:3, Irska 3:2, Bolgarija 2:0 in 0:0, Madžarska 1:2 in 0:2, Češkoslovaška 0:6, Izrael 1:1 in Italija 1:2.

Avstrijsko-nemška skakalna turneja

Neprekosljivi Norvežan Engan

Avstrijsko-nemška skakalna turneja se je tudi letos začela z vmešavanjem politike v šport, ker zahodnonemške oblasti niso dovolile nastopa skakalcem iz Vzhodne Nemčije. Vzhodni Nemci z Recknaglom na čelu so imeli tako možnost nastopiti le v Innsbrucku, medtem ko v Obersdorfu in v Garmisch-Partenkirchnu niso smeli nastopiti.

Na avstrijsko-nemški skakalni turneji, ki se je odvijala na omenjenih treh skakalnicah je sodelovala celotna svetovna skakalna elita in je bila to ena najbolj kvalitetnih prireditev zimske sezone. Zmago na tej turneji je z ogromnim naskokom odnesel Norvežan E n g a n, ki je zmagal pred lanskoletnim „kraljem skakalcev" Recknaglom. Avstrijska reprezentanca je topot razočarala. Njej ni uspelo, da bi se med skakalci uvrstila na vidnejše mesto.

Hokejski turnir za pokal Spengler

Na letošnjem turnirju za pokal Spengler v Davosu so poleg domačinov sodelovali še Atletiki iz Celovca, praški Spartak, švedska Forshaga, švicarski prvak Visp ter vrhunsko zahodnonemško moštvo EV Füssen. Atletiki so v uvodni tekmi premagali Visp s 5:4, nato pa po odlični, morda najlepši tekmi turnirja podlegli Spartaku, kateremu je šele v zadnjih desetih minutah uspelo doseči visoko zmago.

Iz druge skupine sta se za polfinale kvalificirali ekipi Füssen in Forshaga. Füssen je nato premagal izčrpano celovško zastopstvo z 10:1, Spartak pa Forshago z 12:3. V odločilnem pokalnem srečanju, ki je bila igra mačke z miško, so Čehi premagali Füssen z 11:1.

Vsem športnikom in ljubiteljem športa obilo uspehov v letu 1963

njihovo molčanje? Kako morejo vezir, s svojim visokim pojmovanjem, na videz pošteni Sulejman paša in modri Tahir beg počenjati take stvari in celo prisostvovati takim prizorom iz nekega drugačnega, nižjega in strahotnega sveta? Kakšna je njihova prava podoba Kaj je življenje in kaj pretehtana gluma? Kdaj lažejo in kdaj govorijo resnico?

In hkrati s fizičnim trpljenjem je čutil, kako ga muči in grize spoznanje, da nikoli ne bo mogel najti razumnega merila za te ljudi in njihova dejanja.

Še težje in hujše so bile podobne stvari, kadar je šlo za francoske koristi, torej tudi za osebni Davillov ponos in njegovo službeno prizadevnost.

Daville je po zaupnikih vzdrževal stalne stike s kapitani mest na avstrijski meji. Vsak, tudi najmanjši roparski pohod iz teh mest ali že sama novica o pripravah zanj je prisilila Avstrijce, da so v te kraje poslali svoje čete in jih pustili tam. Zato si je Daville s pomočjo svojih zvez prizadeval na vse pretege, da je slabil avstrijsko vojaško moč in držal v stalni napetosti njihove meje proti Bosni.

Med kapitani se je posebno odlikoval novski kapitan Ahmet beg Cerić, ki ga je Daville osebno poznal. Cerić je bil še jako mlad mož, zgovoren in neukrotljiv. Svojo kapetanijo je zasedel šele nedavno, po očetovi smrti. Plamenel je od želje, da bi se proslavil na meji, ki so jo tolikokrat prešli in ropali njegovi predniki. Nepremišljeno je poudarjal svoje zveze s Francozi in avstrijskemu poveljniku onstran meje pošiljal grožnje in žaljiva sporočila „od Ahmet bega Cerića in francoskega cesarja Napoleona". Po stari navadi kapetanov iz Krajine je črtil in preziral vezirja, poredko je šel v Travnik in je zavračal navodila ali ukaze, naj so prišli od kogar koli.

Avstrijcem je po njihovih ljudeh na Porti uspelo, da so Ahmeta bega očrnili in prikazali kot izdajalca in francoskega plačanca. To je bilo zanje krajše, cenejše in zanesljivejše sredstvo, kakor da bi se leta in leta bodli na meji z mladim in iskrim kapetanom. Past je bila dobro nastavljena. V Travnik je prispel katilferman* za Cerića in ukor vezirju, ker trpi take kapetane in mora Porta za njihovo izdajalstvo zvedeti od drugod. Vprašanje je bilo postavljeno jasno: ali odstraniti in usmrtiti osovraženega kapetana ali pa zamenjati travniškega vezirja!

Ahmet bega ni bilo lahko zvabiti v Travnik, toda spet so pomogali Avstrijci. Kapetana so prevarili, da ga kliče francoski konzul na pogovor. V Travniku so ga takoj prijeli, uklenili in vrgli v ječo.

Sedaj je Daville videl, kaj je turški teror, kaj zmoreta združena laž in nasilje in s kakšnimi silami se mora boriti v tem prekletem mestu.

Že naslednji dan po Ahmet begovem zajetju je bil pred pokopališčem obešen neki cigan in birič je gromovito razglasil, da je obešen zato, „ker je voščil dober dan novskemu kapetanu, ko so ga peljali v mesto". Tu je bilo isto ko kapetanova smrtna obsodba. Nenadoma je vse in vsakogar prevzel tisti slepi, ledeni strah, ki se kdaj pa kdaj spusti nad Travnik in Bosno, da za nekaj ur ali dni omrtvi in zaustavi sleherno življenje, celo misel, in tako pusti sili, ki ga je razširila, da v tem času naglo in nemoteno izpelje svoje načrte.

Daville je vse življenje črtil in bežal pred vsem, kar je dramatično. Sploh si je težko zamislil, da bi kak spor lahko imel tragičen konec kot edino rešitev. To se je upiralo vsej njegovi naravi. Zdaj je pa bil posredno zapleten v resnično, nerešljivo in brezizhodno tragedijo. V svojem razdražljivem stanju, obkoljen od gora, zbegan in že drugo leto preganjan od vsakovrstnih težav in nevšečnosti, je Daville menil, da je v dramo novskega kapetana zapleten bolj, kot je res bil. Posebno ga je bolelo, da so kapetana, kot trdi Davna, zvabili v Travnik z zlorabo Davillovega imena in tako nesrečnež lahko misli, da je tudi francoski konzul soudeležen pri njegovi nesreči.

Po neprespani noči je sklenil zaprositi za sprejem pri vezirju in se zavzeti za kapetana, toda mirno in zvito, da bi mu še huje ne škodil. Pomenek z vezirjem mu je odkril novo lice Ibrahim paše. To ni bil več človek, s katerim je še pred nekaj dnevi kot z bratom in prijateljem govoril o neredu v svetu in o potrebni slogi vseh plemenitih in razboritih ljudi. Komaj je omenil kapetana, je postal vezir hladen in tuj. Nestrpno in skoraj začudeno je poslušal svojega „plemenitega prijatelja", ki se, kakor kaže, še tega ni naučil v življenju, da so pogovori pogovori in delo delo in da mora svojo pravo bridkost nositi vsak sam in jo reševati, kakor ve in zna.

Daville se je trudil z vso silo, da bi bil odločen, prepričljiv in oster, toda čutil je, kako mu kakor v spanju slabi zavest in volja in kako mu nezajezljiv hudournik odnaša zalega, nasmejanega kapetana. Nekajkrat je izgovoril tudi Napoleonovo ime in vprašal vezirja, kaj bodo rekli ljudje, ko bodo videli, da je z najtežjo kaznijo kaznovan ugleden prvak samo zato, ker je bil smatran za francoskega prijatelja in lažno obtožen od Avstrijcev. Toda vsaka Davillova beseda je takoj slabotno potonila v vezirjev molk. Nazadnje je vezir rekel:

(Se nadaljuje)

* Smrtna obsodba.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 5. 1.: 8.15 Jutranji koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Večne ceste, Herbert Strutz — 17.10 Priljubljene melodije — 20.15 Bavarska-Avstrija-Švica — 21.10 Orkestralni koncert.

Nedelja, 6. 1.: 8.15 Nedeljska jutranja oddaja — 9.05 Velika sila — močan ščit — 13.45 Koroška lovska ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.00 Koncert narodnih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Zvezda, legenda za 5 glasov — 20.50 Glasba h prazniku.

Ponedeljek, 7. 1.: 8.15 Glasba Bela Bartoka — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroška knjižna polica — 17.00 Popoldanski koncert — 20.15 Brati in razumeti — 20.30 Koroška lovska ura (ponovitev od nedelje).

Torek, 8. 1.: 8.15 Orkestralni koncert — 14.45 Kulturno delo dežele — 15.00 Posebej za vas — 17.00 V koncertni kavarni — 20.15 Klasiki v radiu: Goethe: Der Urfaust — 21.30 Zabavna glasba.

Sreda, 9. 1.: 8.15 Glasba Sebastiana Bacha — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Mladi talenti muzicirajo — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 20,15 Orkestralni koncert.

Četrtek, 10. 1.: 8.15 Orkestralni koncert — 14.45 Ura petja — 15.45 Koroški avtorji — 17.00 Popoldanski koncert — 18.00 Koroška kulturna poročila — 20.15 Štajerska domovinska oddaja — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 11. 1.: 8.15 Glasba Bela Bartoka — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Kulturno zrcalo — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Koroški visokošolski tedni — 20.15 Glasba za razvedrilo — 21.00 Slavnostni koncert od Josepha Marxa.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 5. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 6. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 7. 1.: 14.15 Poročila, objave. Pregled spored. Jan Malik: Žogica-nogica — 18.00 Športni obzornik.

Torek, 8. 1.: 14.15 Poročila, objave. Iz notnega albuma Antona Nageleta.

Sreda, 9. 1.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 10. 1.: 14.15 Poročila, objave. Bolje je paziti kot zdraviti se.

Petek, 11. 1.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Slovenske umetne pesmi. Iz gledališča in galerij.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Od tod in ondod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 5. 1.: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 9.25 Glasbeni avtomat — 11.00 Oddaja za voznike in potnike motornih vozil — 13.30 Veselo sobotno popoldne — 15.15 Zabavni kaleidoskop — 17.05 Gremo v kino — 18.45 Okno v svet — 20.20 B. Nušič: DR. — 21.00 Za konec tedna.

Nedelja, 6. 1.: 8.00 Mladinska radijska igra: Razbojnika Frice in France — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Komorna matineja RTV Ljubljana — 13.30 Za našo vas — 15.15 V ritmu Latinske Amerike — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Orgljice s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.15 Radijska igra: Pogodba o govedini — 20.00 Izberite svojo melodijo — 21.00 Njihovi rokopisi — 2.15 Zabavni ansambli in solisti RTV Zagreb.

Ponedeljek, 7. 1.: 8.05 Skladbe Mokranjaca in Slavenskega — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Jutranji koncert Antona Dermote — 10.35 V deželi ledene tišine — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 13.30 Skladbe slovenskih avtorjev — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Obdobja slovenskega samospeva — 18.30 Komorni zbor RTV Ljubljana poje pesmi raznih narodov — 20.00 Skupni program JRT — studio Zagreb — 20.45 Novo v znanosti.

Torek, 8. 1.: 8.05 Prizori iz „Prodane neveste" — 10.15 Slovenske narodne pojeta Božo in Miško — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 Grške narodne pesmi — 14.35 Venček narodnih in domačih napevov — 15.30 V torek na svidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Izlet na Havaje — 20.15 Radijska igra: Lesena skleda — 21.35 Naš nočni kaleidoskop.

Sreda, 9. 1.: 8.05 Iz baletov „Ohridska legenda" in „Rdeči mak" — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.15 Dalmatinske narodne pesmi — 10.45 Človek in zdravje — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.30 Drugo dejanje iz opere „Slovo od mladosti" — 13.30 Vaši ljubitelji pojo — 15.30 Violinist Yehudi Menuhin — 17.05 Govorica glasbenih instrumentov — 18.25 Pozimi pa rožice ne cveto — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Nekaj novih in nekaj starih posnetkov zabavne glasbe.

Četrtek, 10. 1.: 8.05 Tri zborovske skladbe Bedriha Smetane — 9.25 Štirje dueti iz Massenetove „Manon" — 10.15 Kitara v ritmu — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 13.30 Mozart: Koncert za klarinet in orkester v A-duru — 14.05 Štiri dežele — štirje orkestri — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Glasba iz Talijinega hrama — 18.10 Malo instrumentov, veliko glasbe — 19.00 Kulturna kronika — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.15 V svetu jazza.

Petek, 11. 1.: 8.05 Indijanska svita — 8.55 Pionirski tednik — 9.45 Blaž Arnič: Kladivarji novega sveta — 10.35 Naš podlistek — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.30 Sopranske arije s Puccinijevih oper — 13.30 Od severnoameriških prerij do madžarske puszte — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Naša zemlja v orkestralnih podobah — 18.10 Prvi večerni ples — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Štiristo let klavirske glasbe — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Dnevne oddaje: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.00 Čas v sliki — 20.20 Mozaik kratkih filmov.

Sobota, 5. 1.: 19.00 Zabeleženo za vas — 19.05 Kviz: Kaj je novega — 20.20 Nežna pesem.

Nedelja, 6. 1.: 17.00 Za otroke od 11 let naprej: Svet mladine — 17.30 Vilma in King — gozdni požar — 18.00 Kaj lahko postanem — 18.30 Telejournal — 19.00 Sedem dni časovnih dogajanj — 19.20 Gotovo vas bo zanimalo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Male dragocenosti velikih mojstrov — 20.20 Ali življenje ni lepo?

Ponedeljek, 7. 1.: 19.00 Učimo se angleško — 20.25 Aktualni šport — 20.45 Zabavna oddaja.

Torek, 8. 1.: 19.00 Učimo se angleško — 20.20 Plesi in oblike — 20.50 Mladi človek v gospodarstvu.

Sreda, 9. 1.: 10.55 Mednarodne smučarske tekme v Grindlwaldu — 17.00 Za otroke nad pet let — 17.25 „Lassie" — povest psa — 19.00 Učimo se angleško — 20.25 Vsakodnevne usode na japonskem policijskem komisariatu — 21.45 Izvlečki iz mednarodih smučarskih tekem v Grindlwaldu.

Četrtek, 10. 1.: 11.00 Šolska oddaja — 19.00 Učimo se angleško — 20.25 Don Juan v peklu.

Petek, 11. 1.: 12.55 — 15.00 Mednarodne smučarske tekme v Grindlwaldu — 19.00 Učimo se angleško — 20.30 Zadeva z daljnogledom — 20.15 Izvlečki iz smučarskih tekem v Grindlwaldu.

Prodam skoraj nov polavtomatični pralni stroj znamke „Thomas". Ponudbe an upravo lista.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.